Twice a Week — From Coast to Coast

HETENKÉNT KÉTSZER: MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN!

Egyes szám ára 2 cent — per Copy

„Canadian Hungarian News"

Entered as Second Class matter Gen'l Post Office, Ottawa, Ontario, Canada An independent journal, published twice every week in English and Magyar languages. - Circulating in the 9 Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.

Editorial Offices and Printing Plant 375 Hargrave St., WINNIPEG, Man.

Yearly Subscription $2,- to Foreign Countries $3,-

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

BRANTFORD BRIDGEBURG CALEDONIA CHIPPAWA CROWLAND FORD CITY FORT ERIE FORT WILLIAM GALT GUELPH HAMILTON KITCHENER MONTREAL New WATERFORD NIAGARA FALLS OSHAWA OTTAWA PORT COLBORNE PORT ROBINSON QUEBEC ST. CATHARINES SPRING HILLS SUDBURY SYDNEY TORONTO WELLAND WINDSOR

BEKEVAR CANA CALGARY COALHURST EDMONTON ESTEVAN HALMOK KAPOSVAR LEASK LETHBRIDGE NORBURY OTTHON PLUNKETT RAYMOND REGINA SASKATOON SAKONHILL SOKHALOM SZT. LASZLO SZEKELYFOLD SUMAS TABER VANCOUVER WAKAW WEYBURN WHITEWOOD YORKTON

„Kanadai Magyar Ujság"

Az egyetlen kétszer hetenként megjelenő független magyar lapja Kanadában. Az Angol Birodalom legelterjedtebb magyarnyelvü hirlapja, amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivivni minden honfitársunk számára.

Előfizetési dij egy évre: $2.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $3.00 Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

VOL. X. EVFOLYAM — 375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG, MAN. — 1933., TRIANON 13. NOVEMBER 28 KEDD — No. 56 SZAM.

Elnyomott véreink érdekében felemelte szavát Anglia

Atlanti Óceántól Csendes Tengerig

N. S.

Nova Scotia kikötői a leghidegebb télben is biztos menedéket nyujtanak a hajózásnak.

FELEDHETETLEN eseményszámba megy az alig öt mérföld hosszu és két mérföld széles Seal sziget lakóinak emlékezetében november 24-ike, midőn első izben érintette autó-kerék a sziget zegzugos utjait. A hajókat irányitó szikratáviró-állomás kezelője adta rá magát egy tiz év előtti ócska Ford megvételére, de a sziget 20 családból álló lakossága olyan becsben tartja a ritka jószágot, mintha legalábbis az volna az egyetlen és egyuttal legjobb gépkocsi a világon.

Que.

Quebec területén termelik a világ aszbeszt szükségletének több, mint 85 százalékát.

A TÖRTÉNELMI nevezetességü "Pennyworth" angol gőzös, mely elsőnek érkezett meg a Hudson's Bay kikötőjébe, Churchillbe, sziklára futott a St. Lawrence folyóban. Közvetlenül Quebec városa alatt, az Orleans szigetnél futott zátonyra a tehergőzös, melynek kiszabaditása mindeddig nem sikerült. Két őrön kivül mind a 26 főnyi legénység otthagyta a 18 év előtt épitett hajót, mely a jégzajlás folytán nehéz napok elé néz.

•

MÉRGET öntött édestestvére kávéjába egy baráti összejövetelen a 19 éves Emule Sevigny, akit Notre Dame de Ham faluból Sherbrooke városába kisértek a csendőrök, hogy törvény előtt feleljen tettéért. Noha test vérét menthetetlenül meggyilkolta az erős patkánymérg, az enyhitő körülményekre való tekintettel nem gyilkosságért, hanem csupán emberölésért vonja felelősségre a biróság a gonosz francia fiut.

Ont.

Ontario farmjain 4 millió a hizóállatok s 1 és ¼ millió a tehenek száma.

BESZAKADT éjnek idején a Lake of the Woods jege egy Kenorából Whitefish Bay felé igyekvő automobil alatt melynek négy utasa csurom vizesen és kisebb sérülésekkel ugyan, de élve szabadult a kalandból. A hat mérföldnyire levő legközelebbi halásztanyán ruháikat megszáritva, gyalog tették meg a Kenorába visszavezető 35 mérföldes utat. A 40 láb mélyre süllyedt automobilt még a jég megvastagodása előtt ki akarják vontatni, miután a Horseshoe bányavidék egész postája eltünt a gépkocsival együtt.

•

LEPIPÁLTA a gyorsvonatot az a két életrevaló kanadai fiu, akik Vancouverből 108 óra lefor gása alatt értek szegényes gépkocsijukon Barrie városkában lakó szüleikhez. A 3,400 mérföldes távolságot részben az Egyesült Államokon keresztül tették meg, még pedig 71 órai tényleges utazás alatt, ami 48 mérföldes óránkénti átlag-sebességnek felel meg. A két fiatalember felváltva vezette az autót s meg is "bitolták" a vonatot, amenynyiben Vancouverben feladott levelük még nem érkezett meg Barrie-ba, midőn szeretteik nyakába borultak.

•

WINDSOR magyarlakta városban óriási feltünést keltett az a bünügyi vizsgálat, mely a helybeli gyermekmenhely vezetőinek kegyetlenkedéseit leplezte le. A két vénkisasszony Strang-nővér a vallomások szerint nemcsak ütlegelte az egy-két éves kisdedeket, hanem a padlóhoz és a falhoz csapkodták fejüket, miáltal a szerencsétlenek valóságos idegroncsokká váltak.

Man.

Manitoba farmerei állitják elő a kanadai árpa-termés felét.

TITOKZATOS nyomokon elindulva találták meg Winnipegen egy üres háztelken a szintén titokzatosan eltünt sziklادarabot, melyet a Sandy Hook és Husavick között egyik farmon fedeztek fel két héttel ezelőtt és állitólag 600 éves feljegyzéseket állapitottak meg rajta. A detektivek még nem tudták kideriteni, hogy ki s miért lopta el a követ a farmról és hogy miért takarta be hóval az elhagyott telken.

•

CSODÁVAL határos szerencsével menekült meg három személy- és egy teherautomobil utasai komolyabb sérülésektől, midőn a St. Boniface és Steinbach közötti ugynevezett Dawson uton egymásba ütközött a négy közelekdési jármü. Az esti félhomályban nem vették észre idejében egymást és a sikos uton nem tudták idejében befékezni a vezetők. Két automobil az árokba fordult.

Sask.

Saskatchewan közel 100 tejcsarnokában 10 millió font vajat állitanak elő évenként.

CUPAR magyarlakta telep közigazgatási kerülete, az ugynevezett municipality uj rekorddal dicsekhetik, amennyiben egyetlen hét leforgása alatt 106 ezer dollárnyi hátralékos adót fizettek be és segély-előleget térítettek vissza a környékbeli farmerek. Cuparon ugyanis jó termés volt az idén, mely az éveken át pusztitó szárazság nyomában valósággal felvillanyozta a kedélyeket.

•

BEADTA a derekát a tartományi kormány, mely eleinte hallani sem akart arról, hogy Thompson jogi szakértő kártérítési perét komolyan vegye. Nehogy Anderson miniszterelnöknek s a kormány többi tagjának hosszadalmas tanuskodásokkal lopják az idejét, kétezer dollárros végkielégitésben megegyeztek Thompsonnal, aki tudvalevőleg győzelemre vitte a tartomány ügyét a természeti javak dolgának jogi rendezésekor.

•

ALVENA mellett három revolveres bandita éjnek idején betört a 60 éves Stephanovszky farmer házába, megkötözték a gazdát és feleségét, majd pedig hat dollárnyi készpénzvagyonukkal tovább állottak. A csendőrség 44 órán belül előkeritette a három ukrán bandität, kiknek vezetőjét három évi fegyházra s 10 korbácsütésre itélte a saskatooni biróság, mig a másik két jómadár 2½, illetőleg két évi börtönnel uszta meg.

•

VERIGIN, a hirhedt dukoborvezér apjáról elnevezett telep mellett az egyik farmon vérbefagyva találták az éltes Surawell házaspárt. November 29-én ült össze ismét a vizsgáló-bizottság, hogy a rejtélyes bünügyre világot deritsen. Eddig még semmiféle hir nem szivárgott ki a tanáskozásokból, bárha általában bizonyosra vélik, hogy gyilkosság történt.

Alta.

Alberta 400 ezer lóerő villamos energia szolgáltatására becsült folyórendszeréből csak 40 ezret használ ki.

ÖTÉVES kis leánytestvérét lőtte vigyázatlanságból agyon Tost Ervin 11 éves wetaskiwini fiu. A szomoru családi szerencsétlenséget megelőzően a fiut nagyapja felszólitotta, hogy mielőtt vadászatról hazaér, szedje ki a töltényeket a 22-es puskából. A fiu azonban nem fogadta meg a jótanácsot. Mire a telefonon hivott orvos a farmra érkezett, a kisleány már halott volt.

•

A PEACE RIVER kerületben ujabban nagy számban figyeltek meg csillaghullást a farmerek. Legutóbb Wembley tájékát valósággal nappali fényben árasztotta el a csillaghullás, azelőtt pedig Elmsworth mellett láttak lehulani egy meteort. Ez utóbbi jelenséget hatalmas robbanásszerü zaj is követte.

•

CALGARY immár harmadszor választotta meg Davidson polgármestert, kinek 7:1 arányu többséget biztositottak a választópolgárok. Davidsonnal szemben csupán Savage városi tanácsos lépett fel ellenjelöltként, de alig 3,000 szavazatot sikerült összegyüjtenie.

•

"MELEGRE" fordult az idő a tartomány északi vidékein, ahol nem ritka az 50-60 fokos hideg sem. Az enyhe időjárás következtében megakadt a távoli segélyhelyek és élelmiszer-állomások közötti forgalom, amennyiben a repülőgépek gurulóberendezést már nem tudnak használni, a siklótalpakkal pedig még nem biztos a fel- és leszállás.

B. C.

British Columbia érc-olvasztó telepei gyártják a legtöbb talaj-javitó vegyiszert.

A PEACE RIVER környékén elterülő bőtermő vidék tudvalevőleg British Columbiához tartozik, annak ellenére, hogy csak a Rocky Mountains megkerülésével, Albertán keresztül közelithető meg. Évtizedek óta huzódik a "Pacific Great Eastern" nevü közvetlen vasutvonal meghosszabbitásának ügye, miután ez a vállakozás nemcsak nagy tőkét igényelne, hanem egyuttal csökkentené a CNR és CPR forgalmát. Most ujból emlegetik a PGE kiépitését, abból az alkalomból, hogy a Peace River Block lakossága 60 ezerre emelkedett 1910 óta.

•

PATTULO volt ellenzéki vezér, aki óriási többséggel győzött a közelmult tartományi választások alkalmával, átvette hivatalát. Általában reményteljesen tekintenek az uj kormány müködése elé, semmiesetre sem adhat annyi panaszra okot, mint a konzervativok évtizedes kisérletezése. Az uj parlament is összeül hamarosan, amint a hátra levő hat kerületben november 27-ikén megejtik a választásokat.

Tizenkettőt mentett meg a tüzhaláltól egy „bohang" vértanu

A magyarlakta Henry Avenue 191 számu ház mult kedden reggel hajnalban kigyulladt Winnipeg szegény munkás-negyedében és mire a tüzoltók megérkeztek, már egyetlen lángtengerben uszott a régi fabódé. A ház nagyrészt ukrán és lengyel lakói, szám szerint tizenketten arra kérték a tüzoltókat, hogy megmentőjüket, ki alkalmasint elkábult az irtózatos füstben, hozzák ki a recsegő-ropogó épületből. Nehány tüzoltó azonnal vállalkozott a veszélyes feladatra és saját élete kockáztatásával kivonszolták, de már nem segithettek rajta: belepusztult irtózatos égési sebeibe. Napokig még a kilétét sem tudták az elevenen elégett férfinak, aki csupán nehány napja lakott a házban, mint "burdos". Végül is kinyomozták a detektivek személyazonosságát: Stefan Stecsuk a Máramarossal határos Bukovinából öt évvel ezelőtt kivándorolt ruszin volt az önfeláldozó vértanu, kinek emlékét kegyelettel őrzik nemcsak akiket megmentett, hanem mindazok, akik meg tudják becsülni az emberi jótettet. —Torontóban szintén kigyulladt egy bordingház, melynek hat lakója megmenekült ugyan, egy Froysell nevü hajósnak a felesége azonban bennégett. Állitólag ágyában cigarettázott a szerencsétlen asszony és ez okozta vesztét. ('Winnipeg Tribune' felvétele)

MAGYAR LIBÁÉRT — GÁZ-SZÉN

Budapest a gázszén beszerzése tekintetében nagy nehézségekkel küzdött. Most tárgyalásokat folytattak külföldi bányavállalatokkal, hogy biztositsák a gázmüvek zavartalan gázszénellátását.

Legutóbb a ruhrvidéki bányákkal folytak ilyen tárgyalások és ezek kedvező eredményre vezettek, amennyiben a gázmüvek kompenzációs alapon fogja a gázszenet beszerezni Németországból és szén ellenében Magyarországról élelmiszert, főleg vágott libát szállitanak a németeknek.

Háromezer vagón gázszén szállitására kapott engedélyt a ruhrvidéki bányavállalat és csereüzletképen Magyarországról vágott libát, azonkivül hüvelyest tojást fognak kiszállitani. A szenet Rotterdamon és a Dunán keresztül viziuton hajózzák Budapestre.

A MUNKÁSPÁRTI ELLENZÉK EBBEN A KÉRDÉSBEN MÉG A KONZERVATIVOKKAL IS HAJLANDÓ EGYÜTTMÜKÖDNI — 160 BRIT TÖRVÉNYHOZÓ IRTA ALÁ A TRIANON REVIZIÓJÁT KÖVETELŐ KIÁLTVÁNYT — SZÉDÜLETES GYORSASÁGGAL BOMLASZTJÁK AZ ESEMÉNYEK A "BÉKE" TÁKOLMÁNYAIT

Mult számunk "Legujabb hirek" rovatában ismertettük a leszerelési konferencia vezérlő bizottságának azon megállapitását, hogy hiábavaló minden lefegyverzési kisérletezés mindaddig, mig a békeszerződéseket revizió alá nem veszik. Lehetetlen ugyanis elképzelni, hogy a háborus koncot féltő államok le merjék szerelni hadseregeiket mindaddig, mig olyan területeket bitorolnak, melyek lakossága egyáltalában nem rokonszenvez a "felszabaditók" rablógazdálkodásával. A leszerelési konferencia januárban tehát már a revizió jegyében nyilik meg s erre érdemes lesz még a messze idegenből is felfigyelnünk.

Ennek előzményeként olyan jelenetek játszódtak le a londoni országházban, amiről a földkerekség mindenegyes magyarjának tudomást kell vennie. A kanadai és amerikai angolnyelvü lapok sajnos nem sok helyet szenteltek a brit képviselőház megnyitásakor végbement magyarbarát megnyilatkozásnak, azonban Rothermere magyar titkára, Lederer Lajos irásából olyan adatokat sikerült megtudnunk, melyek méltán kiérdemlik a "head-line"-t.

A "Houses of Parliament" ülésszakának megnyitásakor a világpolitikai helyzet következtében olyan tömegben jelentek meg az angol honatyák, amire a világháboru megüzenésének kihirdetése óta nem volt példa. Az angol királyt Edward trónörökös képviselte, aki mindvégig figyelemmel hallgatta a Westminster üléstermében elhangzottakat. Nemcsak a Brit Birodalom ügyei kerültek szóba, hanem általában mindazok a nemzetközi problémák, melyek az angol közvéleményt közelebbről érdeklik.

A londoni képviselőháznak a trianoni kényszerbéke folytán elnyomottak érdekében alakult "Magyar Bizottság"-a előre meg állapodott terv szerint nem kivánt felszólalni ezen az ülésen. A tartózkodó állásfoglalásra az adott indokot, hogy Németország kérdése szerepelt előtérben és a magyarbarát angol képviselők igen okosan óvakodtak attól hogy a magyar kérdést a némettel összekeverjék egyesek. "Hibás politika volna — mondotta Robert Gower képviselő —hogy a magyar ügy nagyszerü állását elrontsuk azzal, hogy összekapcsoljuk a német kérdéssel".

A leszerelési vita során azonban váratlanul mégis felvetődött Trianon tarthatatlan volta. Simon külügyminiszter beszédére válaszolva ugyanis a "Magyar Bizottság"-tól teljesen kivülálló George Lansbury, a kormánytól független, ellenzéki munkáspárt vezére állott szólásra és többek között a következőket mondotta: "A nyugtalanság és bizonytalanság oka nem csupán az, hogy a békeszerződéseket nem tartották be, hanem inkább az, hogy maguk a békeszerződések tarthatatlanok. Különösen áll ez Magyarország szétdarabolására . . ."

A helyeslő közbeszólások egész özöne zudult Simon külügyminiszter felé, majd pedig egy érces hang szóról szóra a következőket kiáltotta: "It's a disgrace how they have ruined Hungary!" A diplomáciai karzaton különösen a kisantant követei fészkelődtek idegesen az angol törvényhozás alsó-házának egyhangu Trianon-ellenes megnyilatkozására. Maga a külügyminiszter állott ezután szólásra és azt fejtegette, hogy amennyiben tévedéseket követtek el a békeszerződések kötésekor, azt a Népszövetség utján lesz esetleg alkalom helyesbiteni. Az ellenzéki vezér azonban nem hagyta ennyiben és a következő szavakkal fejezte be beszédét:

"Itt tényekkel kell számolnunk. Hogy Angliára nézve mennyire fontos ennek a kérdésnek a sürgős elintézése, arra jellemző, hogy 160 képviselő, kiknek nagy része Magyarországon a helyszinen vizsgálta meg a visszás állapotokat, aláirta azt a kiáltványt, mely a magyar nép felszabaditását az európai béke szempontjából végtelenül fontosnak tartja. Az angol közvélemény és különösen a Duna medencéjét a mult évben végigjáró mintegy tizezer angol meggyőződhetett arról, hogy sulyos igazságtalanság történt. Magyarország jelenlegi helyzete tarthatatlan és a legkomolyabb formában fogjuk követelni a trianoni kényszerbéke revizióját . . ."

Itt jegyezzük meg, hogy ugyanekkor Baldwin-Webb ezredesnek egy hosszu cikke jelent meg az angol iparvidék vezető napilapjában, a "Birmingham

Folytatás a 2.-ik oldalon

LEGUJABB HIREK

MEGBUKOTT Sarraut miniszterelnök kormánya, még pedig a francia pénz rohamos értékcsökkenése, nemkülönben a leszerelési konferencia kudarca miatt. Sarraut utódjául Chautemps vagy Herriot volt miniszterelnököket emlegetik, akik a középeurópai kérdésben is méltányosabb felfogást képviselnek.

HÁROMEZER lélek otthonát fenyegeti teljes elpusztitással az a nagyszabásu erdőtüz, mely a Los Angeles melletti Tujunga községet nyaldossa. Ezrekre menő önkéntes sereg segédkezik a környékbeli városok tüzoltóságával, hogy a perzselő lángok terjedését megakadályozza.

"DAMPING"-vámmal védekezik az ottawai kormány az amerikai áruk beözönlése ellen. Az uj rendelkezések értelmében a kanadai és amerikai dollár közötti különbséget minden Egyesült Államokból érkező áru után még külön is elvámolják. A belföld olcsó árukkal való elárasztását ily módon még megakadályozhatják, azonban komoly veszedelem fenyegeti Kanada angliai kivitelét, sőt távolkeleti piacait is, ahol az amerikai dollár magas árfolyama miatt vásároltak többet Kanadából.

LEZUHANT első próbautján és pozdorjává tört a világ legnagyobb repülőgépe, melyet szovjet-mérnökök tervei szerint a kharkovi repülőgépgyár ban 128 utas szállitására a legnagyobb titokban épitettek 1932 óta. A különleges szerkezetü hat motoros repülőgépen 16 fényüzően berendezett hálófülkében 64 ágyat is helyeztek el. A 14 főnyi próba-személyzetet holtan huzták ki a gép roncsai alól.

"RAGGLE-TAGGLE" cimen magyar tárgyu könyv jelent meg a torontói könyvpiacon a Musson Book Co. kiadásában. Dr. Walter Starkie, a dublini ir egyetem tanára cigánymuzsikusnak öltözve járta be Középeurópát és rendkivül érdekes megfigyeléseket tett. Magyarországon igen jól érezte magát a jó humoru "ájris", aki annyira megőrizte kóbórcigány-ősalarcát, hogy például Budapesten sem szállodában, hanem egy sirkertben aludt.